

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Objectiones dissolvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ciens: *Qui habet, opus implet; qui non habet, jam sua voluntate opus implevit.* Quare? quia, ut Augustinus in Plal. 105. *si non habet saccus, vel arca, quod donet, habet cor, & voluntas.* Et in Plal. 57. *Quidquid vis, & non potes, factum Deus computat. Mens enim boni studii, ac pii voti (ait Salvanus in Prolog. lib. de provid.) etiamsi effectum non inveniat cepti operis, habet tamen premium voluntatis.*

55 Et idem, post infructuosos Apostolicae vitae labores, dicebat vir sanctus: *Non minus solves Domine, non minus solves; quia nempe per ipsum non steterat, quominus fructificaret.*

56 Ideo etiam S. Bernardus l. de interiori domo c. 8. *Quantum vis, tantum mereris: quantum crescit voluntas tua bona, tantum crescit meritum tuum.* Et epist. 77. *Quid planius, quam quod voluntas pro facto reputatur, ubi factum excludit necessitas?*

57 Itaque scivi non contingat facultas concubendi cum conjuge aliena; planum tamen aliquo modo sit, id eum cupere, & si potestas detur, facturum esse; non minus reus est, quam si in ipso facto deprehenderetur, inquit Augustinus l. 1. de lib. arb. c. 3. conformiter oraculo Salvatoris Matth. 5. *Omnis qui viderit mulierem, ad concupiscendam eam, jam mechatus est in corde suo.*

58 Ex his collige cum S. Thoma in 2. dist. 40. q. 1. a. 3. quod actus exterior nihil adjungit ad premium essenziale. *Tantum enim meretur, qui habet perfectam voluntatem aliquod bonum facienda, quantum si faceret illud, ut si facit unum actum, quantum si faceret multos, voluntate aequaliter manente.*

59 Quia tamen tale est cor hominis, ut in opere suo amplius inardescat; opere enim affectus nutritur, ut crescat, & amplior sit, & vix fieri potest, ut voluntas opere suo non augetur, ait Hugo Victorinus apud Baconium nostrum lococitato a. 4. Hinc occasionaliter, & per accidens ut plurimum contingit (ait Resolutus Doctor ibidem) quod operatio interior existens cum operatione exteriori, est melior, & perfectior, in hoc quod assequitur suum finem, vel attingit terminum. Operatio namque exterior est finis & terminus operationis interioris, uti ostendit a. 2. Contingit (inquam) quod actus interior, occasione exterioris, majoris sit intensiois, durationis, efficaciar, &c. Ut enim Augustinus ait tr. 58. in Joan. *Cum ad pedes fratris inclinatur corpus, etiam in corde ipso, vel excitatur, vel, si jam inerat, confirmatur ipsius humilitatis affectus.* Et in lib. de cur. ger. pro mort. c. 5. dicit quod exteriori corporis humilatione seipsum excitat homo, ad orandum gemendamque humiliter atque ferventius. Et nescio quomodo, cum hi motus corporis (quibus genua figit, extendit manus, vel etiam prostermitur solo) fieri nisi motu animi precedente non possint, eisdem rursus exterioribus visibilibus factis, ille interior invisibilis, qui eos fecit, augetur; ac per hoc cordis affectus, qui, ut fierent ista, praecessit, quia facta sunt crescit.

60 Ceterum quandocumque ex adjuncto ex-

teriori actu, nulla in actu interiori diversitas contingit, nihil minus bonitatis, vel malitias moralis, formaliter est in solo actu interiori, quam in interiori & exteriori simul, ut recte Hugo Victorinus l. 2. de Sacram. p. 14. c. 6. *Si contingat tantam esse voluntatem in eo qui non operatur, quanta est in illo qui opus exercet, ubi voluntas eadem est, meritum dissimile esse non potest.* Et S. Bonaventura in 2. dist. 40. a. 2. q. 1. *Tantum placet Deo ille qui habet voluntatem plenam, & non potest habere opus, quantum & ille qui habet voluntatem & opus.*

CAPUT X.

Objectiones dissolvuntur.

Objicies 1°. S. Augustinus l. 13. de Trinit. 61 c. 5. dicit, quod mala voluntate sua quilibet miser efficitur; sed miserior potestatem, qua desiderium mala voluntatis impletur. Et tr. 58. in Joan. *Quod manus non faciunt, corde faciunt: multo autem est melius. . . ut etiam manibus fiat.*

Respondeo id verum esse occasionaliter, & per accidens; non formaliter, & per se. Alias sibi manifeste contrarius foret Augustinus.

Objicies 2°. S. Bernardus epist. 77. dicit 62 voluntatem martyrii tantum valere, atque ipsum martyrium ad salutis obventum; non ad meriti cumulum.

Respondeo id non procedere de merito praemii essentialis, ex opere operantis, sed de merito praemii accidentalitatis, ex opere operato; pro quanto martyrium opere susceptum, ex speciali Dei privilegio, Christique meritis, valet ad aureolam, ad quam non valet martyrium sola voluntate susceptum. Non itaque Bernardus contradicit Cypriano epist. ad Lucium Papam dicenti: *Neque in tribus pueris minor fuit martyrii dignitas, quia, morte frustrata, de camino ignis incolumes exierant. . . In Confessoribus Christi dilata martyria non meritum Confessionis minuit.*

Objicies 3°. Meritum non solum augetur 63 penes affectum internum voluntatis; sed etiam penes difficultates, & alias circumstantias operis, quae plerumque majores sunt in opere externo, quam in solo actu interno.

Respondeo meritum per se formaliter non augeti penes difficultatem operis externi, sed per accidens, & occasionaliter dumtaxat, pro quanto interior actus voluntatis secundum se melior est (utpote magis heroicus, & generosus) volendo efficaciter bonum, non obstante difficultate, &c.

Objicies 4°. Si plus mali non committeret, 64 qui peccatum opere externo perpetrat, quam qui illud perpetrat sola voluntate, gratia Deo agenda non forent pro subtrahenda operis exterioris occasione.

Respondeo negando sequelam: quia subtrahenda operis exterioris occasione, subtrahitur occasio augenda, continuanda, & multiplicanda mala voluntatis internae.

5°. Obji-

65 Objiciēs 5°. Voluntas quā elicere volo omnes actus bonos, quos Deipara, & Sancti omnes elicerunt, tantā quam ipsi perfectione, tanti non est meriti, quam si eos omnes, tantā perfectione de facto elicere.

Respondeo, quod tanti foret meriti, si id omnino efficaciter vellem tantā plenitudine, ac si omnes illos tantā cum perfectione elicere. Sed casus est Metaphysicus: quia ad ejusmodi voluntatem necessaria foret tanta gratia, quanta Deipara, & Sanctis omnibus concessa est. Unde siquando pii homines simile quid subinde dicunt, velleitate potius, quam plenā dicunt voluntate, uti colligitur ex eo quod similiter non operentur, datā opportunitate. *Non est autem perfecta voluntas, nisi sit talis, quae opportunitate datā operetur*, ait S. Thomas 1. 2. q. 29. a. 4.

66 Objiciēs 6°. Qui perfectā voluntate satisfacere vellet, v. g. parvo jejunio, quantum satisfaceret in Purgatorio, tantum equidem non satisfaceret.

Respondeo hoc idē esse, quia ad satisfactionem plurimum confert poena externa. Aliud proinde est de bonitate & merito; aliud de satisfactione.

CAPUT XI.

Bona quae facimus, saepe sunt bona mixta malis, & mala mixta bonis.

67 *Sapē dixi: non semper. Neque enim in omni opere bono justus peccat*, ut habet articulus 31. Lutheri, à Leone X. meritissimo condemnatus. Siquidem orthodoxae religionis doctrinae adversantur, qui hoc dicunt, uti Tridentinum definiit sess. 6. c. 11. Et quo fundamento hoc dicunt? quia perperam intelligunt propheticum istud Isa. 64. *Tamquam pannus menstruatae, universae justitiae nostrae.* Quod certē Propheta non dixit in persona fidelium & justorum; sed in persona Judaeorum, Christo non credentium, & impiorum, per quorum justitias non intelligit opera justa, sed sacrificia expiatoria veteris legis, quae per Christum jam abolita sunt, & non solum mortua, sed & mortifera, & apud Deum foetida, velut pannus menstruatae. Ita S. Hieronymus ad citatum Isaia locum, Cyillus, Procopius, &c. *Siquis igitur (ait Hieronymus) post Evangelium Christi, & adventum Filii Dei, pedagoga legis observat caeremonias, audiat populum consentientem, quod omnis illa justitia panno sordidissimo comparetur.*

68 Sapē nihilominus bona justorum esse bona mixta malis, & mala mixta bonis, Sanctorum doctrina est: propter quam justis animis despondere non debent, sed humiliari in conspectu Dei, scrutantis renes & corda. Qui in die iudicii separabit pretiosum à vili, bonorumque operum sordes, velut paleas, Purgatorii igne expurgabit, velut rationali igne, quo actuum nostrorum bonitatem à concomitante malitia

discerneret, malitiam puniendo, bonitatem premiando.

Quod igitur bona justorum saepe sint bona mixta malis, & mala mixta bonis, Gregorius Magnus in fine Moralium perspicue tradit, dicens: *Redeundum est ad curiam cordis, ut, quasi in quodam Concilio consultationis, ad ipsum discernendum, convocem cogitationes mentis; quatenus ibi videam, ne aut incaute mala, aut bona non bene dixerim. Tunc enim bene dicitur bonum, cum is qui dicit, soli ei à quo accipit, per id appetit placere quod dicit. Et quidem mala me aliqua esse dixisse non invenio; tamen quia omnino non dixerim, non defendo. Bona verò, siqua divinitus accipiens, dixi, meo videlicet vitio minus me dixisse profiteor. Nam ad me intrinsecus rediens... dum ipsam subtiliter radicem mea intentionis inspicio, Deo quidem ex ea me summopere placere voluisse cognosco; sed eidem intentioni, quā Deo placere studeo, furtim se, nescio quomodo, intentio humanae laevis interfert. Quod cum jam postmodum tardeque discerno, invenio me aliter agere, quod scio me aliter inchoasse... sicut pro necessitate quidem cibus sumitur; sed in ipso est, dum furtim gula surrepit, edendi delictatio permiscetur. Faciendum est igitur, quod rectam intentionem nostram... nonnunquam intentioni minus recta... insidando comixtur. Si autem de his divinitus discretè discutimur, quis inter ista remanet saluus locus, quando & mala nostra pura mala sunt, & bona, quae nos habere credimus, pura bona esse nequaquam possunt.*

Quomodo verò id contingat, operosius hinc explicandum est. Et unum quidem eundemque physicè actum exteriorē, v. g. eleemosynae ex diversis principiis posse simul esse bonum, malumque, facile intelligitur. Quia eadem eleemosyna, quatenus à voluntate Domini bonā intentione imperatur, bona est: quatenus malā intentione perficitur à voluntate servi, est mala. Eadem quoque passio Christi, quatenus injustissime à Judaeis illata, est mala; bona verò, immò optima, quatenus iustissime à Christo suscepta. Quod si eadem eleemosyna, & passio, simul esse queat bona, & mala, quatenus procedit à diversis principiis, & suppositis, quidni & eadem actio exterior, quatenus imperatur à diversis actibus, uno bono, altero malo?

Potissima ergo difficultas est de actibus interioribus, an scilicet unus idemque physicè actus interior, simul esse possit bonus & malus? Simul (inquam) quia facile etiam intelligitur, successive id fieri posse, si sermo sit de actu contingenter bono & malo. Quemadmodum enim idem actus intellectus, in materia contingenti, transire potest de vero in falsum, & contra; sic & idem actus voluntatis de bono in malum, & contra: ut si velim laborare ad subventionem pauperis, & ista voluntas duret per horam, cujus medietas spectet ad diem feriale, altera ad diem festivum, Primā nam-